
Kyrkomötet Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:3

Församlingsinstruktionen m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fem motioner som på olika sätt är kopplade till församlingsinstruktionen. Tre motioner, 2013:12, 2013:15 och 2013:72, gäller i första hand de nationella minoritetsspråken. Utskottet konstaterar att gällande skrivning om att församlingsinstruktionen ska behandla församlingens verksamhet på de språk som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift infördes för ett par år sedan. Utskottet ser inga skäl att ompröva detta beslut och föreslår att motionernas förslag till ändringar i bestämmelserna om församlingsinstruktionen ska avslås. I motionerna 2013:12 och 72 föreslås därtill att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ta fram ändringar i kyrkoordningen med hänsyn till de inhemska minoriteternas rättigheter. Även i detta fall föreslår utskottet avslag på motionerna. I motion 2013:29 finns förslag om att frivilligarbetet obligatoriskt ska behandlas i församlingsinstruktionen och att det ska finnas gemensamma riktlinjer för frivilligarbetet i Svenska kyrkan. Utskottet föreslår, bl. a. mot bakgrund av att likartade förslag för två sedan har behandlats av kyrkomötet, att motionen avslås. Likaså föreslår utskottet avslag på motion 2013:95 med förslag om ändringar i bestämmelser som ska träda i kraft kommande årsskifte och som behandlar ansvarsfördelningen för församlingens grundläggande uppgift i de framtida pastoraten.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:12 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:12 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:15.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:29 punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:29 punkt 2.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:72 punkt 1.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:72 punkt 2.
8. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:95.

Motionernas förslag

Motion 2013:12 av Soili Brunberg, Stärk minoriteternas rättigheter

1. Kyrkomötet beslutar att i kyrkoordningens 57 kap. 5 § lägga till ”nationella minoritetsspråk” före ”andra språk” så att lydelsen blir följande:
 2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastoral programmet ska särskilt behandlas dels församlingens verksamhet på nationella minoritetsspråk och andra språk än svenska

som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift, dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys. (SvKB 2009:4, 2010:6, 2012:5)

2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att 2014 återkomma med förslag till sådan ändring av kyrkoordningen att det tydligare framgår hur de historiskt inhemska minoriteternas rättigheter beaktas på alla kyrkans nivåer, med särskilt beaktande av villkor och omständigheter i de språkliga förvaltningsområden som inrättats.

Motion 2013:15 av Ylva Wahlström och Anki Erdmann, Stärk de olika språken i Svenska kyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att i kyrkoordningens 57 kap, 5 § lägga till ordet "nationella minoritetsspråk", "svenskt teckenspråk" innan "andra språk" så att lydelsen blir följande:
 2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska särskilt behandlas dels församlingens verksamhet på nationella minoritetsspråk, svenskt teckenspråk och andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift, dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys. (SvKB 2009:4, 2010:6, 2012:5)

Motion 2013:29 av Vivianne Wetterling m.fl., Obligatorisk uppgift i församlingsinstruktionen och gemensamma riktlinjer för frivilligarbetet i Svenska kyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet återkomma med ett förslag till kyrkoordningsändring om en obligatorisk uppgift i varje församlingsinstruktion om församlingens/pastoratets frivilligarbete.
2. Kyrkomötet beslutar att det ska finnas gemensamma riktlinjer för frivilligarbetet i Svenska kyrkan ungefär som riktlinjer för konfirmandarbetet.

Motion 2013:72 av Maria Lagerman och Lena Lindström, Stärk minoritetsspråkens rättigheter

1. Kyrkomötet beslutar att i kyrkoordningens 57 kap, 5 § lägga till "nationella minoritetsspråk och" före "de andra språk" så att lydelsen blir följande:
 2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska särskilt behandlas dels församlingens verksamhet på nationella minoritetsspråk och de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift, dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys. (SvKB 2009:4, 2010:6, 2012:5)
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att snarast återkomma med förslag till sådan ändring av kyrkoordningen att det tydligare framgår hur de nationella minoriteternas rättigheter ska beaktas i församlingar, stift och på nationellt plan, med särskilt tanke på villkor och omständigheter i de språkliga förvaltningsområden som inrättats för finska, meänkieli eller samiska.

Kyrkomötet beslutar att 57 kap. 5 § i kyrkoordningen ändras enligt följande.

Nuvarande lydelse

... ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingar i pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Förslag till ny lydelse

... ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingar i pastorat även redovisas hur *man i pastoratet samarbetar om verksamheten utifrån församlingens grundläggande uppgift*. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över motionerna 2013:12, 2013:15 och 2013:72 i Kr 2013:5y, *bilaga 1* och över motion 2013:95 i Kr 2013:11y, *bilaga 2*.

Bakgrund**Allmänt om församlingsinstruktionen**

Bestämmelser om församlingsinstruktionen finns i kyrkoordningens kapitel 57 om tillsyn. Församlingsinstruktionen var en nyhet som infördes genom kyrkoordningen. I betänkande *Personal, tillsyn, överklagande* (Svenska kyrkans utredningar 1998:6), där församlingsinstruktionen introducerades, ses denna som ett instrument för tillsyn över församlingar och ämbetsbärare. Vid 1999 års kyrkomöte behandlade Andra kyrkolagsutskottet i sitt betänkande om kyrkoordningen (2 KL 1999:1) vissa frågor om församlingsinstruktionen. Utskottet konstaterade att församlingsinstruktionens innehåll var av betydelse för domkapitlets tillsyn. Kopplat till detta noterade utskottet att församlingsinstruktionen bara ska innehålla det som anges i kyrkoordningen.

Det har efter det första beslutet vid 1999 år kyrkomöte skett vissa förändringar i bestämmelserna om församlingsinstruktionen. Det gäller såväl vad den ska innehålla som ifråga om den lokala beslutsordningen beträffande församlingsinstruktionen. 2012 års kyrkomötes beslut om den lokala strukturen innebär att det kommer att ske förändringar i bestämmelserna om församlingsinstruktionen från den 1 januari 2014. Från denna tidpunkt gäller i huvudsak följande.

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat ska kyrkorådet vid utarbetandet av instruktionen samråda med församlingsråden. Instruktionen ska innehålla sådana regler för församlingen och dess verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Det centrala i församlingsinstruktionen får sägas vara ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift. I detta program ska även behandlas församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Det

ska också finnas en barnkonsekvensanalys. Härtill ska i en för församlingarna i ett pastorat gemensam församlingsinstruktion redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Vidare ska anges hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade i huvudsak disponeras. Det ska ske en översyn av församlingsinstruktionen minst vart fjärde år. Beträffande den lokala ansvarsfördelningen framhöll kyrkostyrelsen i strukturskrivelsen till 2012 års kyrkomöte, KsSkr 2012:5, att församlingsinstruktionen får en central roll när det gäller relationerna och arbetsfördelningen mellan pastoratet och församlingarna. I skrivelsen sades därtill följande:

Av församlingsinstruktionen framgår de uppgifter som församlingarna samverkar kring och som pastoratet i så fall har ett ansvar för. Det ska också framgå vilka uppgifter de enskilda församlingarna har ansvar för, inte bara i relation till pastoratet utan även i relation till varandra. Det är ju möjligt för en församling att svara för en viss uppgift för hela pastoratet eller en del av pastoratet, det vill säga för några av församlingarna.

I betänkandet *Närhet och samverkan* angav strukturutredningen att den uppfattat att det har skett en viss förändring i synen på församlingsinstruktionen.

Tillsynsaspekten har tonats ned och församlingsinstruktionen har fått ett mer övergripande innehåll än vad man vanligen tänker sig utifrån begreppet "instruktion". När vi lägger fram förslag om en för församlingarna i ett pastorat gemensam församlingsinstruktion utgår vi från att församlingsinstruktionen, på ett tydligare sätt än som ofta torde vara fallet, ska få mera av en direkt styrande funktion.

Andra språk än svenska

Fram t.o.m. år 2010 angavs i bestämmelserna om församlingsinstruktionen att i det pastorala programmet skulle särskilt behandlas församlingens verksamhet på teckenspråk samt på samiska, finska och andra språk.

I en motion till 2009 års kyrkomöte, motion 2009:13, föreslogs att bestämmelserna om församlingsinstruktionen skulle ändras så att där skulle finnas en redogörelse för församlingens verksamhet på de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, romani chib och samiska samt på teckenspråk och andra språk. I motionens motiveringar pekades också särskilt på den förstärkta ställning som de nationella minoritetsspråken har fått i det svenska samhället.

I Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2009:1 *Nationella minoriteter* föreslog utskottet att motionen skulle avslås men även att kyrkomötet skulle uppdraga åt kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till en ändring av 57 kap. 5 § punkt 3 i enlighet med utskottets överväganden. Detta blev också kyrkomötets beslut.

I sina överväganden framhöll utskottet att församlingsinstruktionen ska vara ett levande dokument. Utskottet såg det viktigt att den inte blir ett dokument innehållande en rad punkter som är obligatoriska att ha med enligt kyrkoordningen men som saknar förankring i församlingens verklighet. Utskottet menade att situationen vad gäller de nationella minoritetsspråken och andra språk skiljer sig mycket åt mellan olika församlingar. Samiska, finska och meänkieli talas av många, inte bara i Luleå stift, medan det på andra ställen kan vara t.ex. arabiska, spanska eller danska som är det största språket efter svenskan. Kyrkoordningens bestämmelser om redovisning av verksamhet på andra språk än svenska bör utformas så att de passar varje församling utan att skapa onödiga

krav. Utskottet framförde att domkapitlet utifrån sin kunskap om förhållandena i stiftet kan se till att varje församling har verksamhet på de språk som är relevanta. Utskottet menade att församlingsinstruktionen borde innehålla en redogörelse för församlingens verksamhet på de språk utöver svenska som är vanliga i den församlingen som församlingsinstruktionen gäller.

Mot bakgrund av bl.a. kyrkomötets beslut utarbetades en promemoria om församlingens verksamhet på andra språk än svenska och rätten att i vissa fall använda nationella minoritetsspråk. Efter remissbehandling låg förslagen i promemorian till grund för förslag i kyrkostyrelsens skrivelse 2009:3 *Ändringar i kyrkoordningen*. Av de 21 remissinstanser som hade yttrat sig över promemorians förslag hade 18 tillstyrkt dessa. Förslagen i promemorian och senare i kyrkostyrelsens skrivelse innebar att bestämmelserna om församlingsinstruktionen i här behandlat avseende skulle få nu gällande lydelse. I församlingsinstruktionens pastoralprogram skulle alltså behandlas församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift.

Vidare föreslogs en ny 7 § i 36 kap. om skyldigheten för vissa kyrkliga organ att ta emot och besvara skriftliga handlingar på tre av de i det svenska samhället särskilt erkända nationella minoritetsspråken nämligen finska, meänkieli och samiska. Därmed skulle för kyrkliga organ till en del gälla detsamma som gäller för förvaltningsmyndigheter, men alltså inte för några kyrkliga organ, enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Till skillnad från vad som gäller för förvaltningsmyndigheter föreslogs att bestämmelserna i kyrkoordningen bara skulle avse skriftliga framställningar. Skyldigheten gäller bara inom de i 6 § i lagen genom uppräknade av ett antal kommuner definierade förvaltningsområdena. Myndigheternas skyldigheter gäller även de kommuner som enligt bestämmelser i lagens 7 § frivilligt ingår i förvaltningsområdena efter anmälan till och beslut av regeringen. Kyrkostyrelsen framhöll i skrivelsen att den ordning som föreslogs är en miniminivå där bestämmelserna i kyrkoordningen är tvingande. Inget hindrar att församlingar utsträcker sin service därutöver men detta behövde inte regleras i kyrkoordningen.

Kyrkomötet beslutade att bifalla kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen 2009:3.

Bestämmelser och riktlinjer för frivilligarbete

I betänkandet TU 2011:14 *Församlingsinstruktionen* behandlade Tillsyns- och uppdragsutskottet en motion (2011:9) med förslag om att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda om det ska finnas en pastoral för volontärer i församlingsinstruktionen. Utskottet framhöll i sina överväganden betydelsen av att ge goda förutsättningar för ett ideellt engagemang. Utskottet menade att det ändå inte borde införas ytterligare bestämmelser om församlingsinstruktionens innehåll.

Volontärskap och frivilliginsatser gäller primärt sådan verksamhet som är ett utflöde av den grundläggande uppgiften. En särskild pastoral för volontärer ser vi därför inte som nödvändig och inte heller som den bästa vägen för att åstadkomma det som vi ser som motionens intention. I det pastoralprogrammet för den grundläggande uppgiften finns det goda skäl att ta med frågor om hur det ideella engagemanget tas till vara och bereds plats i församlingens arbete. Därmed kan tydliggöras att församlingens medlemmar inte har sin primära uppgift som konsumenter av viss verksamhet utan med dopet som den grundläggande vinningen har del i ansvaret för att församlingen fullgör sin grundläggande uppgift.

I enlighet med utskottets förslag beslutade kyrkomötet att avslå motionen.

Det som kallas *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete* utkom första gången 1978 och har därefter bearbetats flera gånger. De första riktlinjerna ersatte en tidigare läroplan för konfirmandarbetet. Riktlinjerna blir formellt gällande för församlingen om domkapitlet med stöd av bestämmelserna i 22 kap. 5 § och 57 kap. 5 § i kyrkoordningen anger i församlingsinstruktionen att riktlinjerna ska tillämpas. I 22 kap. 5 § sägs att domkapitlet får utfärda bestämmelser för den dopundervisning som ska föregå gudstjänsten. I 57 kap. 5 § sägs att församlingsinstruktionen bl.a. ska innehålla de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Några motsvarande bestämmelser om riktlinjer för någon del av församlingens arbete finns inte i kyrkoordningen. Det finns inte heller riktlinjer för andra områden inom församlingsarbetet på motsvarande sätt som för konfirmandarbetet. Det finns biskopsbrev som till en del har en riktlinjekaraktär. Det kan t.ex. gälla avsnitten om pastoralala frågor biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext*.

Ideellt forum i Svenska kyrkan är ett samarbete mellan olika inomkyrkliga organisationer. Tillsammans vill man skapa ett nätverk kring delaktighet och engagemang i det lokala församlingslivet och lyfta fram idealitetens betydelse. Målsättningen är att synliggöra församlingens medlemmar som bärare av kyrkans uppdrag. Ideellt forum vill också vara en mötesplats där man byter erfarenheter och inspirerar varandra kring hur man kan underlätta och ge plats för personligt engagemang i det lokala församlingsarbetet.

Ideellt forum ansvarar för Volontärbyrån i Svenska kyrkan. Denna ger möjlighet för den som vill engagera sig ideellt att hitta aktuella uppdrag inom Svenska kyrkan. Volontärbyrån i Svenska kyrkan samverkar med Volontärbyrån, som är en ideell verksamhet med syftet att göra det enkelt för volontärer och ideella organisationer att hitta varandra. Utöver att förmedla volontäruppdrag utbildar man också frivilligorganisationer i volontärsamordning. Volontärbyrån har en skriftserie som behandlar olika frågor som avser volontärer och via Volontärbyråns kunskaps bank på internet, www.volontarbyran.org, kan man också ladda hem ett antal praktiska mallar.

Vid 2011 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande 2011:18 Nationell strategi för ökat ideellt engagemang en motion med förslag om att kyrkostyrelsen skulle få uppdraget ”att utarbeta en nationell strategi för hur Svenska kyrkans församlingar ska ges stöd att utvecklas som forum för ideellt engagemang inom kyrkan och i det svenska samhället”. Kyrkolivsutskottet delade motionärernas uppfattning att ideellt engagemang är en viktig del i Svenska kyrkan och en framtidsfråga. Man såg det som relevant att en nationell strategi för att ytterligare stärka det arbete som redan sker. Kyrkolivsutskottet uttryckte Förhoppningen är att en sådan strategi leder till att stöd kommer församlingar och stift till del och underlättar för det ideella engagemanget att växa och utvecklas ytterligare. Utskottet föreslog att motionen skulle bifallas och detta blev också kyrkomötets beslut, KmSkr 2011:8.

I KsSkr 2012:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2011 redovisade kyrkostyrelsen sina åtgärder med anledning av uppdraget från 2011 års kyrkomöte. En förstudie genomfördes under våren 2012. I förstudien pekades på olika åtgärder som behövs för att stift och församlingar ska få ett relevant stöd för det arbete kring det ideella engagemanget som redan pågår. Flera stift hade uttryckt att en nationell strategi skulle ha föga betydelse om den inte anknyter till redan befintliga arbetsformer och de nätverk som finns och verkar genom Ideellt forum. Man såg ett nationellt stöd till det strategiska arbete som redan pågår är

viktigt. Kyrkostyrelsen menade vidare att de behov som redovisades i förstudien anknyter till de fokusområden som styrelsen beslutat om för den nationella nivåns stöd och därför också kan hanteras inom ramen för den nationella nivåns verksamhet. Kyrkostyrelsen angav som sin avsikt att stärka engagemanget i Ideellt Forum. Skrivelsen var slutbehandlad genom de redovisade åtgärderna.

Utskottets överväganden

Minoritetsspråk och minoriteters rättigheter

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2013:12, 2013:15 och 2013:72.

Motionerna 2013:12, 15 och 72 tar upp frågor om i första hand de nationella minoritetsspråken. I motionerna finns likartade förslag till ändring av kyrkoordningens bestämmelser om församlingsinstruktionens pastorala program. Gemensamt är förslaget att det ska anges att församlingens verksamhet på nationella minoritetsspråk ska behandlas i det pastorala programmet. I motion 2013:15 föreslås därtill att även svenskt teckenspråk ska finnas med i bestämmelserna.

I 57 kap. 5 § i kyrkoordningen sägs att i församlingsinstruktionens pastorala program ska behandlas församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Den lydelsen av bestämmelserna beslutades av 2010 års kyrkomöte och har gällt sedan den 1 januari 2011. Bestämmelsen fick sin utformning efter att ett utredningsförslag av motsvarande slag hade tagits fram på initiativ av 2009 års kyrkomöte. Utredningsförslaget fick ett mycket starkt stöd vid remissbehandlingen.

Vi menar i enlighet med vad Kyrkorättsutskottet anfört i sitt yttrande Kr 2013:5y att man inte alltför ofta bör göra ändringar i kyrkoordningen. För att ändra bestämmelser som fick sin nuvarande utformning för bara ett par år sedan måste det klart visas att de inte fyller sin uppgift. Vi har inte uppfattat att detta är fallet med de här behandlade bestämmelserna. Det har naturligtvis inte funnits någon som helst avsikt att försämra de nationella minoritetsspråkens eller teckenspråkets plats i kyrkans verksamhet. Det framgår inte heller av motionerna att detta har blivit fallet. När Tillsyns- och uppdragsutskottet vid 2009 års kyrkomöte lade fram det förslag som har lett fram till gällande bestämmelser om språk i församlingsinstruktionen pekade utskottet på domkapitlets uppgifter i sammanhanget. Domkapitlet måste utifrån sitt tillsynsuppdrag och sin kunskap om förhållandena i stiftet se till att varje församling har verksamhet på de språk som är relevanta.

Mot bakgrund av det som vi här har anfört menar vi att kyrkomötet ska avslå punkten 1 i motionerna 2013:12 och 72 samt motion 2013:15.

I punkten 2 i motionerna 2013:12 och 72 föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att återkomma med förslag till sådan ändring av kyrkoordningen att det tydligare framgår hur de nationella minoriteternas rättigheter beaktas i församlingar, stift och på nationellt plan, särskilt med tanke på villkor och omständigheter i de språkliga förvaltningsområdena.

Motionärerna i motion 2013:72 synes mena att det förhållandet att viss myndighetsutövning har delegerats till Svenska kyrkan i sig medför särskilda skyldigheter av det slag som regleras i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Detta är dock inte fallet då den lagen bara avser myndigheters verksamhet. Att det inte finns några legala föreskrifter som riktar sig till kyrkliga

organ hindrar naturligtvis inte att Svenska kyrkan så långt det är möjligt ska tillgodose t.ex. att kyrkliga handlingar kan ske på det egna språket. I kyrkoordningen har också, vilket även noteras i motion 2013:72, införts bestämmelser om skyldighet för kyrkliga organ ta emot och besvara skriftliga framställningar på finska, meänkieli respektive samiska, 36 kap. 7 §. Skyldigheten gäller de direkt i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk definierade förvaltningsområdena.

Vi menar att det är tveksamt att ytterligare söka reglera dessa frågor i kyrkoordningen. Även utan bestämmelser i kyrkoordningen måste naturligtvis behoven hos olika språkliga minoriteter uppmärksammas och tillgodoses. Som ett exempel kan noteras att inför det nyligen genomförda kyrkovalet togs fram valinformation på bl.a. Davvisáme – nordsamiska, Julevsámegiellaj – lulesamiska, Meänkieli – tornedalsfinska, Romanes – romani, Suomeksi – finska och Åarjelsaemien – sydsamiska.

Vi menar mot den bakgrunden att det inte bör ges något uppdrag till kyrkostyrelsen av det slag som föreslås i punkten 2 i motionerna 2013:12 och 72 och föreslår alltså att även dessa båda punkter avslås.

Frivilligarbete

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:29.

Vi är helt eniga med motionärerna bakom motion 2013:29 om frivilligarbetets betydelse. Att det finns engagerade församlingsmedlemmar som på frivilligbasis gör insatser på olika områden är av grundläggande betydelse för Svenska kyrkans identitet. Vi är däremot betydligt mer tveksamma till värdet av sådant som kan få karaktär av påbud uppifrån när det gäller det som uppenbart måste växa fram och få sin näring i det egna lokala sammanhanget. Stöd, hjälpmedel och inspiration kan vara av stor betydelse men vi menar att det saknas anledning för kyrkomötet att fatta beslut om att det ska finnas gemensamma riktlinjer. Det är också oklart vilken ställning sådana riktlinjer skulle ha till skillnad från det även på annat sätt reglerade konfirmandarbetet och konfirmationen.

Av bakgrundsteckningen framgår också att kyrkomötet så sent som för två sedan fattade beslut avseende en nationell strategi för ökat ideellt engagemang. Resultatet av det beslutet redovisades vid förra årets kyrkomöte. Det hade bl.a. visat sig att en nationell strategi bedömdes vara av föga betydelse.

Vid 2011 års kyrkomöte behandlades också frågan om en pastoral för volontärer i församlingsinstruktionen. I betänkandet TU 2011:14 *Församlingsinstruktionen* avvisade Tillsyns- och uppdragsutskottet för sin del tanken att det borde införas ytterligare bestämmelser om församlingsinstruktionens innehåll. Detta godtogs också av kyrkomötet. Det som då sades om att ta upp frågor om det ideella engagemanget och därmed om frivilligarbetet i det pastoralprogrammet för den grundläggande uppgiften menar vi fortfarande gäller.

Mot bakgrund av det som vi här har anfört menar vi att motion 2013:29 bör avslås.

Samverkan och ansvarsfördelning i pastoratet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:95.

I motion 2013:95 föreslås en ändring i den av förra årets kyrkomöte beslutade men ännu inte ikraftträdde lydelsen av 57 kap. 5 § i kyrkoordningen. Förslaget innebär att bestämmelserna om vad som ska finnas med i en gemensam försam-

lingsinstruktion ändras. I en för församlingarna i ett pastorat gemensam församlingsinstruktion skulle då inte redovisas hur ansvaret för den grundläggande uppgiften är fördelat utan bara hur man samarbetar. Vi delar bedömningen i Kyrkorättsutskottets yttrande Kr 2013:11y att motionsförslaget skulle innebära oklarhet och brist på tydlighet i den ansvarsfördelning som är avsedd.

Det måste naturligtvis finnas samarbete mellan församlingar och inte minst mellan församlingar i ett pastorat. Församlingsinstruktionen har en funktion som instrument för domkapitlets tillsyn. Genom att ansvarsfördelningen behandlas i församlingsinstruktionen istället för som tidigare i kyrkoordningen finns nya möjligheter att ta hänsyn till skiftande lokala förutsättningar. Församlingen är fortfarande ”den grundläggande enheten inom Svenska kyrkan, eftersom det är där människor lever, evangelium förkunnas och sakramenten delas ut.” (Från inledningen till åttonde avdelningen i kyrkoordningen.) En funktion som den gemensamma församlingsinstruktionen får är att tydliggöra församlingens ställning inom ramen för en ny lokal struktur. Som Kyrkorättsutskottet poängterar är det i det sammanhanget också avgörande hur samverkan sker när församlingsinstruktionen utarbetas.

Mot bakgrund av det som vi här anförut föreslår vi att kyrkomötet avslår motion 2013:95.

Uppsala den 26 september 2013

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Sven Kragh, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Sven Kragh, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Irene Gustafsson, Ronny Hansson, Roine Olsson, Staffan Holmgren, Christina Blomqvist, Ingrid Borgström, Lars-Ivar Ericson, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Bertil Olsson, Karin Långström Vinge och Eric Muhl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sture Köhler, Jons Ingemar Larsson, Sven Kerst, Inger Lif, Lennart Kjellin, Niklas Grahm, Lars Haraldsson, Lars Edstav, Torbjörn Lindahl och Bertil Murray.

Biskoparna Tuulikki Koivunen Bylund och Esbjörn Hagberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets yttrande 2013:5y

Minoritetsspråken

Till Tillsyns- och uppdragsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motionerna 2013:12, 2013:15 och 2013:72.

Kyrkorättsutskottet vill erinra om vikten av att inte alltför ofta göra ändringar i kyrkoordningen. Nuvarande formulering ”andra språk än svenska” antogs så sent som 2010.

I samtliga motioner föreslås att 57 kap. 5 § punkten 2 i kyrkoordningen ändras så att orden ”nationellt minoritetsspråk” läggs till före ”andra språk”. I motionen 2013:15 föreslås även att ”svenskt teckenspråk” läggs till.

Förslaget att tillföra bestämmelsen de i motionerna föreslagna ändringarna dvs. ”nationellt minoritetsspråk” och ”svenskt teckenspråk” utgör ur de aspekter Kyrkorättsutskottet har att beakta i sig inget hinder. Det behöver dock tillföras ordet ”och” före ”de andra språk...” vilket endast tydliggörs i motionen 2013:72.

Slutligen konstaterar Kyrkorättsutskottet att samtliga motioner saknar datum för ikraftträdande.

Uppsala den 25 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Gunnar Bredin, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Lena Lindström, Anneli Rosén, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2013:11y

Församlingsinstruktionernas innehåll

Till Tillsyns- och uppdragsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2013:95

I motionen föreslås att det i 57 kap. 5 § i kyrkoordningen i dess lydelse från och med 1 januari 2014 görs en ändring så att det i stället för att som i nuvarande formulering ange hur församlingens grundläggande uppgift är *fördelat* mellan församlingarna och pastoraten ska uttryckas hur man i pastoratet *samarbetar* om verksamheten utifrån den grundläggande uppgiften.

Den föreslagna ändringen innebär att ansvarsfördelningen mellan pastorat och församlingar skulle bli annorlunda än vad som avsetts. I kyrkostyrelsens skrivelse *Strukturfrågor*, KsSkr 2012:5, till 2012 års kyrkomöte, uttalas att församlingsinstruktionen får en central roll när det gäller relationerna och arbetsfördelningen mellan pastoratet och församlingarna.

Vidare sägs att det av församlingsinstruktionen framgår de uppgifter som församlingarna samverkar kring och som pastoratet i så fall har ett ansvar för.

Det ska också framgå vilka uppgifter de enskilda församlingarna har ansvar för, inte bara i relation till pastoratet utan även i relation till varandra. Det är möjligt för en församling att svara för en viss uppgift för hela pastoratet eller en del av pastoratet, det vill säga för några av församlingarna.

I skrivelsen understryks att samråd ska ske med pastoratets församlingar i beredningsarbetet. Det kan möjligen uppfattas som vagt. Församlingsrådets medverkan är en förutsättning för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att formulera en församlingsinstruktion som tydligt anger vars och ens uppgifter. Kyrkorådet ska samarbeta med församlingsråden i beredningsarbetet. Det är inte minst genom ett reflekterat arbete med församlingsinstruktionen som den blir ett levande dokument. Att varje församling är synlig i instruktionen i ett eget avsnitt, ett kapitel eller en bilaga borde också vara självklart.

Den föreslagna ändringen skulle innebära oklarhet och brist på tydlighet i den ansvarsfördelning som är avsedd.

Kyrkorättsutskottet avstyrker av ovan angivna skäl den föreslagna förändringen.

Slutligen konstaterar Kyrkorättsutskottet att det saknas datum för ikraftträdande.

Uppsala den 25 september 2013

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Bengt Stigner, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Vanja Björsson, Jan-Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Christina Andersson, Anki Erdmann, Mikael Härdig, Anna-Karin Westerlund, Johan Carlsson, Stig-Göran Fransson, Anders Roos, Thelma Olsson Bylin, Gunnar Bredin, Vivianne Wetterling och Anna Malmqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Maria Lagerman, Carola Björkman, Louise Callenberg, Jörgen Silén, Lena Lindström, Anneli Rosén, Håkan Sunnliden och Hans Weichbrodt.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.